

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST A

Marti.
19/31.
martiu.

Ese totu a opt'a di
Pretinlu pentru Austria
pe Jan. jun. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jan.- jun. unu galbenu.

Nr.
10.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anula
IV.
1868.

CANTECE POPORALE.

(Din Bucovin'a.)

I.

rundia verde, trei migdale,
Odata din intemplare
Am esítu la preamlare,
Si-am diaritu o pré iubita,
O florica 'mpodobita.
Unu frumosu trandafirasiu,
Nu-e atâtu de dragalasiu ;
Unu smochinu plinu de verdétia
Nu are-atât'a dulcétia ;
Crinulu mandru infloritu,
Nu-e atât'a de 'mpodobitu.
De la capu pan' la picióre,
Par' câ-mi esti priveghiatóre, —
De la pieptu pan' la guritia,
Par' câ-mi esti o paunitia.
Bvdîsiórele de crinu,
Pe din intru cu rubinu,
Ér in intru 'n gurisióra,
Totu zaharu si scorîsióra.
Am amblatu eu lumnea 'ntréga,
N'am aflatu ca tine draga, —
Am amblatu pan' la Bêrgau,

N am aflatu statu ca alu teu.
Statulu teu celu de cocóna
La anima mi a pasu rana ;
Mersulu teu celu leganatu,
De pe drumu m'a sagetatu !

II.

Nu scíu, nu scíu, vai de mine !
Ce doru s'a legatu de mine,
Nu scíu dílele cum trecu,
Nóptea fara somnu petrecu ;
Somnulu meu nu este somnu,
Neci odihna ca de omu,
Somnulu meu e cu 'ntristare
Pentru dragostele tale.
Me pornescu sê vinu la tine,
Têlnescu cârduri de copile.
Me pornescu sê vinu la vale,
Le dau drumulu, le dau cale,
Pentru dragostele tale.
Of, luna luminatóre,
Si stele stralucitóre,
Straluciti mai cu taría,
Scump'a mea caletoría,

Ca sê vedu eu a me duce
La iubit'a mea cea dulce.

III

Frundia verde odoleanu,
Merge-unu fecioru de Serbanu
Cu péna de magiranu;
Candu pasiea pén'a-i sclicea,
Ochi si gur'a-i ridea,
Sprincenele has facea.
— Vai de mine, puiu lu meu,
De atât'a mi-pare reu;
Candu s'a dusu, câ nu mi-a spusu
Sê-i punu merinde de-ajunsu.
I-asiu tramite, n'am pe cine,
Duce-m'asiu si mi-e rusîne.
De i-asiu tramite pe luna,
Dorulu meu ca sê i-lu spuna,
Lun'a-c numai diumetate,
Nu i a spune cu dreptate;
Tramite-i-asiu eu pe stele,
Stelele sunt maruntiele,
Nu i-oru spune câ mi-e gele;
Tramite asiu eu pe sóre,
Pe radie stalucitoare,
Sórele e rotungioru,
Nu i-a spune câ mi-e doru;
I-asiu tramite eu pe ventu,
Ventulu sbóra siuerandu,
Nu-i spune cu crediementu.

IV.

Turturea de pe haragu,
Nu me blastemá sê diacu,
Câ n'am pe nime cu dragu
Sê-mi puna man'a la capu,
Sê me 'ntrebe de ce diacu?
Turturea de pe ogoru,
Nu me blastemá sê moru,
Câ n'am pe nime cu doru,
Sê me 'ntrebe de ce moru
Si de ce-mi este mai doru?

Simeonu Fl. Marianu.

ULTIMULU PRINCIPE.

(Novela istorica premiata.)

(Urmare.)

Tiér'a din vecini au predatu-o nisce ómeni selbateci. Au trecut prestu Tisa, ne-au predatu semenaturele si ne-au rapitu turmele. Pe cari n'au fugitu dinaintea loru i-au ucisu si i-au bat-jocuritu. Câti-va au fugitu si ne au spusu trist'a intemplantu. Barbarii acesti'a au ajunsu acú pana

la Mesesiu. Au tramisu in Daci'a spioni, ca sê o véda, sê descopere drumurile, si ca sê duca din ea pamentu, apa si sare. Dónne, mare necasu potu aduce ómenii acesti selbateci pe tiér'a nós-tra. Sunt pagani, nu credu in Ddiu si manca carne de omu. Apoi vinu ca locustele... — Caletoriulu n'a apucatu sê-si gate vorbirea, candu principele dá cu pocalulu de parete, si-scóte spad'a si dá cu ea pe mésa, de cupele cu vinu tóte se rotogolescu pe josu. Tulburatu de vinu, apoi de mania cu o vóce impunatóre se adreséza catra óspeti si catra capitani adunati in giurulu lui.

— Romani bravi, romani a frumósei Dacie, — ati beutu pentru independinti'a iubitei nóstre tieri, mai beti pentru conservarea ei. Adi beti, câ mane ne vomu luptá! Trebuie sê ne aperâmu patri'a, chiaru si in contra demoniloru. — Séu vomu traí liberi in patri'a libera, séu vomu murí cu gloria in lupta, câ-ci fiíi Romei nu potu fi sclavi. Acil'a romana nu póte fi porumbu timidu, nu e certatu! — Sê sune cornulu — sê se adune ostasii! Duceti sabi'a sangiósa la munti si josu la campia, ca totu omulu sê se grabésca la arme spre aperarea tieri.

Apoi tornà 'n pocalu vinu si-lu redicà susu:

— Sê bemu pentru patria si marirea ei! sê bemu vinu, curagiu... si sufletu, câ-ci acú totu romanulu trebe sê aiba dóue suflete. Sê bemu inca odata fratiesce! vinulu acest'a sê ne unésca sangele si cugetele si sê ne dé curagiu in lupta. — Sê traiésca Daci'a, si inflorésca libertatea si sê triumfe romanismulu! Sê piéra dusimanulu romaniloru! — Sê piéra au strigatu cu totii. Apoi si-au golitu pocalele si le-au trantitu de pamentu.

— Si acumu braviloru romani la arme! Nu-e neci o clipa de pierdutu. Ddiu si caus'a santa ne ajuta. Câ-ci romanulu nu trebuie, nu póte perí!

Cuvintele principelui au strabatutu la animale celoru de fatia, au stêrnitu in ele eroismulu, virtutea romana si iubirea de patria. Toti au strigatu ca principele:

— Romanulu nu trebuie — nu póte perí, si romanulu numai liberu póte traí! Acest'a a fostu unu momentu sublimu, in care unu poporu s'arata demnu de viétia, demnu de libertate. Dupa acésta aclamatiune sgomotósa si entusiastica, urméza o miscare, fuga si toiu. Totu omulu se grabiá la ale sale. Cornulu suná de pre culmea cetatei, ce asié infioratoriu vibrá prin nóptea adênca. — Cetatea de mai nainte asié sgomotósa, acú erá unu mormentu linu. Sê pareá, câ nóptea profunda cu velulu ei negru a acoperitu

pre óspeti, li-a inadusîtu toiulu si i-a manatu la odichna. — Barmu de ar' fî fostu asié! . . . Pe campia inca se vedeau focurile pastoriloru, se audiá mugitul viteloru si sunetulu clopoteloru si din munti fluerulu doiosu a pecurariului resunandu doine melancholice — doine romanesci. Omenii acesti'a erau veseli, ei nu sciáu, ce veste s'a adusu in cetate. Li s'audiá departe strigârile si chiuiturile.

Nu pré sentiau câ mane trebue sê inchimbe bot'a cu sabi'a si fluerulu cu cornulu. Séu de si sciu, de ce sê nu fia ei voiiosi? câ-ci romanulu scie inverti sabi'a, romanulu dâ pieptu ori si cu cine!

III.

Sê cercetâmu pre Zuleic'a!

— Geliu a lasatû-o întinsa pré pardositura, acolo a zacutu multu ca mórta. Numai intr'unu tardîu si-a venitu in ori, candu dupa dispunerea staritiei — carea a fostu incunoscintiata de trist'a intemplare — i-a venitu spre ajutoriu o calugaritia, carea a redicatu-o de josu si o-a culcatu pe o sofa. A udatu-o la capu cu apa rece, i-a frecatu templele si asié s'a tredîtu din lesînare. Zuleic'a tredindu-se si-întórce ochii lancedi catra calugaritia si cu unu tonu dure-rosu o agraesce.

— Ah sora buna, de ce nu mi-ai datu pace sê moru!? câ-ci pentru mine viéti'a e mai grozava decâtu mórtea; venitoriulu meu e infioratoriu. . .

— Speréza in Ddicu, drag'a mea si te róga lui — o mangaiá calugariti'a — câ inca tóte se potu întórce spre bine.

— Pentru mine, sora, nu este in lume bine, a mea viéti'a e amara si dílele mi-su anumerate . . . a mea stéua nu preste multu v'a apune . . . sioptesce Zuleic'a incetu. — Apoi si-a culcatu capulu in bratiele calugaritiei si meditá profundu.

Candú omulu trece prin eveneminte strordinarie, prin pericle amenintiátore, séu comite fapte negre si nelegali, anim'a tulburata, cunoscenti'a mustrátore cauta ajutoriu si odichna. Si dómne, bine-i cade animei in aceste impregiurâri consolarea! — Anim'a omenésca de la natura e asié câ, déca comunica bucuri'a séu doreea cu alt'a o pórtá mai usioru. Si anim'a persecutata la tóta finti'a cauta mangaiere. Asié si Zuleic'a — dupa intemplarea infiorátore — a aflatu repausu pe bratiele calugaritiei. A siediutu multu asié, si calugariti'a nu o a tulburatu.

Intr'unu tardîu sare ca spariata, s'a spariatu de cele petrecute.

— Ah Dómne! eschiamà — ce am voitu sê facu? am voitu sê lu-omoru . . . numai de cugetulu acest'a inca me infioru . . . da sê lu-fî omoritu?! . . . Ah nu! nu! . . . Ddiu nu m'a lasatu . . . si toema bine . . . mai bine sê moru eu, osindit'a de mine. Elu a fostu bunu si generosu catra mine, si eu grozava si nemultiamitóre. Eu n'am preceputu binevointi'a lui si Ddiu m'a pedepsitu. . . Scii ce am voitu sora? continuà mai incolo prindiendu pe calugaritia de mana, cautandu-o cu ochi rugatori — am voitu se fugu, nu mi-a sucesu, câ ci principele m'a observatu si m'a trasu inapoi. M'am rugatu de iertare, m'am pusu in genunchi, elu nu m'a ascultatu. M'a trantitu pe pardositur'a tiépana si m'a lasatu singura plangandu . . . dóra ca sê moru. Si eu n'am muritu . . . óre ce va fî cu mine? . . . Inainte de a-i poté calugariti'a respunde — cu unu tonu ratecitoriu, din care se vedeà câ-anim'ai tulburata, mintea smintita, contiunà mai incolo.

— Nu te teme de mine sora, pe tine nu te voiu sugrumá . . . si nu te mirá, câ am cutediatu asié ceva in contra bravului principe. — Aveam si eu odata díle bune, aveam parenti iubiti, surori dulci si aveam unu amantu, care mi-indulcea viéti'a cu amorulu seu curatu. Cru-dulu meu tata m'a rapitu din sinulu fericirei, si m'a adusu aici. Eu cugetam câ acést'a a fostu cu intielegerea principelui, si pentru aceea lu-uriam cu tóta despretiuirea . . . ah! câ-ci anim'a lovita de necasuri si in binevoitori vede neanici, acest'a sora, e unu blastemu a slabitiunei omenesci. Elu me iubia si eu lu-uriam; elu mi-promitea o viéti'a cu fericiri, cu splendóre dar' acést'a promisiune n'a potutu esilá din animami suvenirile trecutului. De odata s'a ivitu tenerulu grecu si mi-a revocatu in memoria dílele copilaresci, fericirea pierduta. Elu mi-a promis, câ m'a duce in Greci'a, si acést'a m'a indemnatu la fapt'a infiorátore, am cugetatu, câ prin ea voiu dobendí trecutulu pierdutu; . . . dar' ce am dobenditu? . . . ura, resbunare si cine scie ce! Eu acum vedu, câ Geliu m'a iubit cu unu amoru curatu si eu i-am respunsu la simpathi'a lui cu o fapta pecatósá. Dar' scmtiemintele mi-au fostu tulburate, anim'a pasiunata si mintea smintita, nu am facutu cu precugetare din aduncu, nu! câ-ci elu m'a iubit si póte inca me iubesce . . . dar' ah! nu! nu! . . . câ nu-su démna de amorulu lui . . . dómne la ce mai indemnatu?! . . . ací plansulu eruptu i-a inadusîtu vórbcle de pre buze.

Calugariti'a i-a alinatu tulburarea si a consolatu-o, biét'a féta pre incetu si-a venitu la sine, inse cu minte smintita, cu anima rupta — a nebunitu. — Calugariti'a a mai grigitu-o câte-va dfile apoi o a parasitu si ea. Acést'a perdere a fostu o mare nenorocire pentru nefericit'a Zuleica; dar' nu preste multu a ajunsu-o o sórte si mai amara. A stramutatu-o din cel'a ei de pana acuma intr'o cela sub pamenténa, a careia paretii erau mucedii, reci si umedi, pardositur'a erá numai pamentu rece. Erá intunecósa, numai pe o feréstra mica se strecorá o tîra de lumina. Frumseti'a incantátorei Zuleice aici s'a vestedîtu. Asié s'a pedepsitu o anima, carea a fostu démna de o sórte mai buna. Norocu pentru ea, câ nu simtiá pedéps'a, dar se aflá vre unu sufletu compatimitoriu, care se o mantuiésca de aici. — Se aflá. . . .

Amint'a vinea fidelu in tóta sér'a si in tóta nóptea pe colin'a din apropierea monastirei, — se uitá mereu la feréstr'a, din care sburase pergamentulu. Inse de acolo nu se uitá nime afara. Elu luá lir'a la mana si intoná cantece dulci pline de sperantia; dícea pana in diori. Asié a venitu elu multe, multe nopti. In fine si-a pierdut speranti'a, de a vedé si a posedé pe incantátóri'a Zuleica. A presimtîtu ceva nenorocire; si-a trantitu lir'a de pamentu, s'a dusu in taber'a principelui si s'a recomandat de ostasiu. — Cine scie pentru ce? . . .

IV.

Dupa ce faim'a inspaimentátore — câ barbarii éra nevalescu in tiéra — a imprasciatu pe óspeti din capital'a Daciei, tenerulu principe facandu dispusetiunile pe diu'a venitóre, s'a retrasu intr'o chilia laterala. Aici si-tienea armele si averile, si i erá chili'a de culcatu. Erá in anghiulu fortaretiei de catra monastire. Si-cautá de a menuntulu armele, le puneá in ordine, s'apoi se lasá pe patu, si-radiemá capulu pe mana si se cofundá in cugete. Asié a meditatulu multu tempu. Apoi sare ca spariatu de pre patu; dóra pentru venitoriulu Daciei? Merge la feréstra si cautá in nóptea négra. Dupa aceea in pasi iuti si amesurati ambla in susu si in josu in chilia. — Dupa ce a anblatu multu asié cugetandu-se, chiamá in laintru pe Simeone, unu argatu credintiosu si i demandá :

— Na inelulu acest'a — díce tragundu unu inelu scumpu de pe degetu, si la aratarea lui vei avé intrare libera in monastire. Te cóbora in partea supamenténa, acolo-i aflá o féta; pe candu va resarí sórele, viéti'a ei sê apuna. Simeonu stá

inlemnitu si se uitá la Domnulu seu, ca si cum ar cere iertare victimei alese.

— Mergi curendu! i demandá Geliu cu unu tonu resolutu. Apoi stá si se uitá lungu dupa servitoriu. Asié e, continuá in sine, trebue sê piéra tóta fiinti'a fia pamenténa, fia demonu séu angeru, carea cutéza a redicá arm'a asupra mea si asupra Daciei. O iubescu, dar ea póte câ sta in calea misiunei mele si tocma pentru aceea trebue delaturata. Odichnitu si usioratu la anima, ca si candu omulu si-implinesce o detorintia santa, s'a lasatu pe patu dícandu:

— Se dormu adi ca principele frumósei mele Dacie, ca domnu a braviloru romani, cine scie, ce va aduce diu'a de mane!? Ah! câ-ci n'are omulu o dí buna, fericita!? Cu acestea cuvinte a adormitu.

Si in adeveru e asié! Nu e in viétiá fericire statornica, nu e dí lina. Totu deuna este ceva, ce ne tulbura fericirea, ne causéza superare si durere. E ilusiune, e nebunia a cugetá câ potemu traí si fara necasu, fara superare. Fórté arare-ori e, candu orisonulu vietii e serinu, si si déca demanéti'a e limpede, pe la amédia se tulbura se inoréza si pe séra se potu ivi nori negrii, nori grei, cari aducu cu sine fortune, tresnete si fulgere. — Acést'a e asié si almintrenea nu póte fi.

In Geliu vedemu unu caracteru a tempuriloru antice, care e gata a se sacrificá pentru binele poporului. Elu demanda mórtea Zuleicei, ca sê nu aiba altu idealu, altu obiectu de adoratiune, decátu patri'a si poporulu. — Ce caracteru sublimu!

Geliu demanda mórtea Zuleicei, pentru câ a cutezatu a redicá arm'a asupra lui. O virtute antica, unu caracteru romanu, devotatu pentru o tienta santa, pentru unu scopu maretiu; — spre a caruia ajungere cu o pasiune fanatica, intrebuintiéza ori ce instrumentu legalu nelegalu, cuvenintiosu necuvenintiosu. Elu si-adóra patri'a, pentru a careia marire si-jertfescé viéti'a; si si-teme viéti'a, pentru carea si-ucide amorulu; si si-iubescé amant'a da pe care o sacrificá pentru marirea Daciei. Asié omu erá Geliu! Istori'a ni arata multe esemple de acestea.

Codru a saritu de pe stanca in gur'a mortii, numai ca sê remana Aten'a puternica si libera. L. I. Brutu si-a judecatu fetiorii la mórte, pentru-câ au comisú crima in contra republicei. Pirhu si-a sugrumatu copiii cu manele sale pentru-câ au voitú a vinde libertatea si independenti'a tierii. Tiberiu Grachu si Caiu Grachu s'au jertfitu pentru poporulu apesatu, cugetandu, câ cu acést'a facu servitiu omenimei si statului

PERSECUTIUNEA.

romanu. — Caractere, pe cari istori'a le pastréza si le va pastrá in eternu; posteritatea le binecuvanta memori'a. — Asemenea acestoru caractere maretie a fostu si Geliu. Elu si-omóra amant'a, abdêc de fericire, si-frange anim'a cu manele sale, si tóte acestea le face, ca sê póta serví romanismului, ca sê póta aperá libertatea si independinti'a incantatórei Daciei.

De acestia omeni su-rari in istoria. Ei se sacrifica pentru o idea santa si marétia, pentru unu principiu salutaru; pentru câ su-tramisi de provedintia a conduce omenimea la destinulu ei. Ei pieru trupesce; inse ideele loru traiescu in viétia popóreloru, pentru cari s'au sacrificatu, si trebue sê resulte, ceea ce au doritu ei! Frumósa epoca care nasce ómeni de acestia si norocosu poporu, care a avutu martiri de acestia, câ-ci ideile, pentru cari s'au sacrificatu ei trebue sê triumfeze mai tempuriu ori mai târâu. Trebue, câ su-plantate in miu de animi, in pamentu roditoru si su-udate cu sange scumpu, — cu sange eroicu!

Romanii inca au avutu o epoca frumósa — unu trecutu gloriosu a carui suvenire o pastréza cu o pietate santa. Romanii inca au avutu ómeni mari, a caroru memoria nu au potutu o sterge sírulu lungu a secliloru de suferintie din pieptulu loru. Ideile loru si adi traiescu intre romani si voru triumfá, câ-ci in remasítiele loru mai curge sange de romanu, sange eroicu, ei inca su-stranepoti de a lui Traianu! Si geniulu loru si adi preveghéza asupra posteritátii, aratandu-i calea salutaru, pentru carea s'au jertfitu ei. Este pe cine imitá, numai curagiu si energia!

Ungurii descalecandu la Muncaciu, de aci au facutu excursiuni in tóte partíle Panoniei — si in fine au cuceritu-o de totu. Apoi au iruptu in Itali'a si Germani'a, pretutindenea facundu préda si ucideri gróznice; asié incâtu mam'a si-speria copilulu din léganu cu ei. Tuhutu — unulu dintre ducii loru — si-cere concessiune de la Arpadu, ca sê irumpa si sê ocupe Daci'a centrala. — Concesiunea i s'adatu, si trecandu Tis'a cu pasi iuti, se apropiá catra dealulu Mesesiu. De aici a tramisu inainte pe Ogmundu, sê caute cale, pe unde sê tréca Mesesiulu, si sê spioneze câ in ce putere su-locuitorii Daciei?

Ogmundu, intorcandu-se inderetu a spusu, câ tíer'a din colo de dealu e o tíera frumósa, romantica, avuta, si câ poporulu, care o locuiesce e blandu si nepregatitu de bataia, si câ va fi usioru a o cucerí, déca voru atacá in pripa, sê i afle nepregatiti. Tienutululu Tisei pana in dealulu Mesesiulu deja erá ocupatu si devastatu; ne-

miculu nimicu nu crutiá; prin teróre si spaima vrea sê insuffle respectu in poporulu invinsu, ca sê depuna armele si sê si-aplece capulu.

Armeniu — capitanulu tienutululu Mesesiu — pe candu s'a rentorsu de la serbatórea nationala si-a aflu ómenii imprasciati, averile rapite si turmele numeróse furate. A strinsu câti-va ómeni si ostasi la olalta si a resistatu unguriloru, a voitu a aperá otarele. Dar ce a potutu o mana de ómeni in contra plóii de sageti a unguriloru? Armeniu cu multi romani bravi s'a jertfitu pentru aperarea otareloru. Neamiculu numai preste cadavrele loru au pasítu pragulu Daciei. Unu Leonid'a romanu care cu fala móre pentru iubít'a sa patria. Romanulu totu deauna si-a implinitu chiamarea ca ori care poporu din Europ'a. — Câ a cadítu, — nu e elu de vina. — Câti ostasi au remasu in viétia s'au retrasu in sinulu Daciei, s'au retrasu in taber'a principelulu Geliu, carea se stringea in valea Almasiulu.

(Va urmá.) Alesandru Onaciu.

Necesitatea unui museu nationalu.

(S'a cetitu in societatea Petru Maioru.)

Intre medilócele neincungiuratu de lipsa pentru inaintarea si prosperarea in cultur'a limbii si a natiunei romane, e fara indoie la infiin-tiarea unui museu, o cestiune din cele mai de frunte. Asiom'a acést'a e nerestornavera, recunoscuta de tóta lumea si confirmata prin rezultatele-i invederate si plausibile, cari adausera multu la inavutírea spiritulu nationalu.

Unu museu concentréza trecutululu unei natiuni, e o panorama istorica carea prin prospep-tele ei diferite ni inavutiesce conosciintiele nóstre, ne conduce pre marea intunecósa a istoriei cu mana sigura la limanuri vederóse si ne scutesce adeseori contra atacuriloru straine.

Modalitátile necesarie pentru intreprinde-rea si realizarea efeptiva a unei idei ca acést'a sunt dejá conosciute; de órace nu ca initiatori ci ca imitatori a altoru natiuni mai culte amu plecá pe terenulu acést'a productivu si multiamitoriu. Dara ce se atinge de partea baniloru, cari se receru spre acestu scopu, trebue sê recoscemu cu dorere, cumca natiunei mele, i-ar constá, mare greutate crearea atátoru sume imense, de órace: ómeni banosi, boeri mari, si o clasa de medilocu in proportiune cu poporulu intregu n'avemu; si asié isvórele sunt slabe, sê nu dícu abié picuratórie, ca cele din pamentulu seracu galbinu, din cari cu multa ostenéla mai câ nu-si póte stêmperá sermanulu moritoriu setea-si cumplita.

Pre noi romanii nu ne ajutóra domnitori,

nu ne ajutara conti si baroni, neci episcopi, de cari pana acuma pré pucini zelosi avuramu, ci ne ajutara crucerii bietiloru aratori in mare parte la intreprinderile natiunale. Nu me esprima ací eschisivminte numai si numai in favórea plugariloru, si sum departe de a vatemá cu câtu e mai pucinu zelulu, spiritulu si ustenelele dovedite cu ori ce ocasiune din partea intielegintiei nóstre.

Si ce e caus'a, câ poporulu romanu ajunsese la astu gradu alu seraciei, unu poporu alu carui antecesorii se numeau domnitorii lumii? — Prigonirile cele crude, inundarea tierii sale prin nori de locuste rapace, cari primenindu-se necurmatu, o supsera pana la osu.

Ei, vedi, câ romanii fura odinióra unu poporu cultu, aveau ca colonii romane totu aceea-si literatura, dederá imperati domnitori din sinulu loru, si ca dovéda câ cetiau si venerau si ei pre Ovidiu si pre Tacitu, pre Cicero si pre Pliniu: cauta in giuru-ti in Daci'a vechia si nóua, cum zacu inscriptiunile lapidare latine, si te vei convinge despre tóte aceste! Je-ti ustenéla, cércá fundamentele cele ciclopice, cari se mai potu opune vijilieloru tempului si maniei stricatióse omenesci, si plange, ca Irimi'a odinióra marirea strabuniloru tei, si te bucura totu odata, câ nu perí cu cetátile aceste grandióse, si dulce natiunea ta.

O tíera daruita de la natura cu tóte in abundántia, precum a fostu Daci'a cea vechia, — alu carei poporu ajunsese dejá la unu gradu respectaveru alu culturai precandu venise in contactu cu Macedonenii ingamfati si mai tardíu cu Romanii progresatori in cuceriri catra resaritu, — dícu, o tíera ca aceea, a carei ocupare finala i-constá multa ustenéla si sange pre Romani, nu se petrecu cu vederea din partea loru. Pusetiunea-i geografica chiar asié de bine o cumpenira stramosii nostri gloriosi, ca si cum o cumpenescu astadi puterile interesate, si pentru ca pe viitoriu sê aiba scutu de catra média-nópte — resaritu, o inpoporara cu multíme de colonii romane. Ni-e conosciutu periodulu de in-florire a Daciei de la 105 — 275, in restempulu carele si-pusera Romanii tóte ustenelele spre a o întarí, ca asié sê servésca de celu mai tare si siguru bastionu in contra nevaliriloru Sarmatelor.

Ce avemu inca din zidirile si monumintele periodului aceluia cari aréta la totu pasiulu o desvoltare remarcabila, o dovéda nemurítore pentru originea nóstra, — zace inca cufundatu in sinulu pamentului si numai cu spese mari si cu inctetulu voru vení la lumin'a dílei. Acolo

odihnescu unele cutropite de derimaturi si de bugiacu, altele batute de undele riuriloru, si tóte la olalta uitate de lume si de stranepotii creatoriloru loru.

Dara sê nu desperámu cumva, pentrucâ pana in momentulu acest'a nu se facura inca pasi seriosi pentru culegerea monuminteloru istorice cu scopu de a le depune si a le conservá in favórea si folosulu publiculu interesatu romanu; ci sê ne cugetámu, óre cum s'ar poté efeptuí acést'a?

Simtu si sum convinsu, câ in natiunea mea este atát'a potere mcrala, de a aduce la realisare unu astu-feliu de institutu de multu doritu.

Ce folosu câ avemu museu de tíera séu cu numele usurpatoriu „magiaru,“ — la a carui esistintia conferí si sermanulu romanu din tóta seracía sa cu denarii cascigati prin sudóre amara — déca acel'a e colocatu departe de sinulu natiunei nóstre, colo in mediloculu Panniei moderne pe malulu stangu alu Dunarei?!

Avantagiile; cari le provinu magiariloru — mai eschisivminte — din museulu acela, nu se potu apretiuí. Sê trecemu cu vederea impresiunea binefacátore, desceptandu simtieminte nobile, si sê observámu bine, câ cu institutiunea acést'a e in strinsa legatura si nascerea multoru artisti, carora li se dá ocasiune in diferitele arti a se cultivá. Pictorii au colectiuni de icóne, asiediate in ordine cu multe spese. Archeologii studiéza cu mare avantajiu anticítátile, ce sunt cu multa puntualitate si conosciintia colocate in cabinetele anumite. Naturalistii au despartimenturile naturalieloru, coadunate din tóte partíle lumii. Filosofii, istoricii, juristii s. a. au mase de avutii sciintifice la despusetiunea loru.

Luandu aceste tóte in consideratiune, apretiuindu-le dupa meritu, vomu ajunge la convictiunea acea, cumca unu museu contribue multu la cultur'a si progresarea unui poporu, crescendu-i barbati invetiati, patrioti inflacarati, consciintiosi si interesati inadinsu pentru inaintarea si fericirea patriei si a natiunei loru.

Pamentulu romanu in genere au contribuitu multu la inavutírea museelor straine, in specie la acelu de Vien'a si de Pest'a. Trebuie sê-mi esprima parerea de reu, câ pana acuma cele mai multe objepte caletorira si se esportara in museele susnumite. CREDU, câ de aru avé simtíre si minte monumintele acele, — precum nu au aceia, cari condusi de speculatiune, potu suferí astu-feliu de despretiure fatia cu dinsele, espunendu-le pradei strainiloru — multu s'ar tenguí si s'ar nisuí de a remané fidele pamentulu, care le-a pastratu pana ací. Nu-mi casiuna

inse atât'a dorere, câ remasera multe in posesiunea museului de Sabiiu a lui Bruckenthal, séu in acelui de Clusiu, apoi in multe alte colectiuni private, cari potu fi cercetate pururea si de romani zelosi si setosi dupa sciintie.

Cu ce rezultate ar poté folosí natiunei nóstre o societate científica, a carei membrii, s'ar ingrigi preste totu teritoriulu romanu, de a cercá tóte fragmintele istorice, ce se afla pe la privati ici-cólea, spre a le aduce in posesiune-le cu ori-ce pretiu, si de a intreprinde scrutârele cele mai estinse si detaiate spre a aduce la lumin'a dîlei ce a mai remasu scutitu si crutiatu de atâta vandalismu, — atâta d'in partea popóreloru migrátorie câtu si din partea indigeniloru — eseríatu.

Ar fi tempulu de a face sê incete, séu déca nu, sê se domolésca impresiunea stricatiósa a tempestâtiloru furibunde a supra objepteloru si fragminteloru istorice. Ar fi tempulu, a le depune si a le conservá intr'unu edificiu redicatu pe spesele natiunei romane, si menitu spre a pastrá atâtu anticitatile, câtu si ori-ce produptu, — fia acela literariu, de manufactura séu artisticu — ca posteritatea sê nu ne incarce cu blastele suvenirea nóstra.

Astufeliu am avé unu museu natiunalu carele ne-ar vindecá multe rane, care ne-ar face mai specialii in sciintie câ-ci altcum maestri buni si eminenti in tóte ramurile nu vomu poté fi, si n'omu póte progresá cu pasi gigantici spre a ne ajunge fericirea si propezarea dulcei nóstre natiuni.

Mihaiu Biju.

Rangan si Mattiatco.

(O aventura pe oceanu cu ilustr. pe pag. 113.)

Erá o séra fórté placuta, sórele si-aruncá ultimele radie splendide pe fati'a marii immense, straformandu-o intr'o mare de focu. Pe malulu ei siedea unu june atletu, de o statura frumósa, in ochii lui ardea flacar'a amorului, éra pe bratiile lui se radímá o dîna incantátore, carea cautá nencetatu in giuru de sine cu o nepaciintia, si érá timida ca si o caprióra persecutata de man'a venatoriului neinduratu. Mattiatco — acest'a e numele dînei bele — e o frumsétia rara; trasurile cele nobile a fetei sale, aretau o anima nu mai putînu nobila, prin carea esclá intre sóciele ei.

Rangan, junele atletu érá unu venatoriu pasionatu, si facundu cu o ocaziune o escursiune in tienutul din vecinatate, a diaritu pe tiermurile unui lacu estinsu pe Mattiatco, fiinti'a cea frumósa, si apropiandu-se de dins'a, o vediù câ

e superata si plange, pentrucâ paseric'a ei cea frumósa si imblandíta érá mórta la piciorutiile ei; sagét'a venatoriului crudelu i-a stinsu viéti'a.

Rangan o compatimea din anima, si incepù a o consolá laudandu penele cele frumóse a pasericeii, carea si mórta inca e atâtu de frumósa. Conversareá lor se prefacù in amoru. Petreceau e intrege la olalta acolo in singuratate, vorbîndu despre amoru si fericire. . . .

Rangan si Mattiatco se iubiau fórté, si dînisiór'a frumósa lu-acceptá totdeuna pe eroulu seu amatu, desí sciá pré bine, câ se afla sub o disciplina rigorósa, si toti pasii ei sunt panditi. Relatiunile amoróse nu potura remané in secretu; deórece inimiculu ei celu mai neinpacatu Norvod, o diari chiaru in momentul acela fericitu, candu sioptiá cu adoratululu ei despre amoru, si numai decátu facù aretare la primariulu gîntei. Amorosii si-petreceau tempulu sub cerulu liberu intre sioptiri amoróse, si se pareau strapusii in regiuni edenice, candu de odata se vedura incungiurati si prinsii. Erá Norvod cu alti doi sclavi, cari venira cu luntriti'a pe mare trecandu prin cele mai mari pericole — fiindu câ chiaru atunci a fostu unu viforu infricosiatu. Erá in reversatululu dioriloru, candu sosira la locululu destinatu; amorosii siedeau langa focu, si se consultau despre fericirea lor. Norvod i detochiará de prinsii, si legandu-i i-a aruncatu in luntritia, si i-a dusu naintea primariului Bamere. Betranii tienura svatu, éra prinsonerii siedeau in midiloculu lor, ascultandu, cum dispune areopagulu despre mórte si viétia. Rangan scapà de ast'a data de mórte, dar numai sub aceea conditiune, déca si-vá bate amant'a, pana va sangerá. Ah! ce sentintia tirana; sangele se revoltà in vinele lui, ochii i lacrimau privindu la condemat'a-i amanta, si anim'a i se sfásiá de dureri. Dar nefericit'a, Mattiatco a sciutu pré bine, ce va sê insemne astfeliu de condamnare, si radicandu-se de la pamentu, ingienunchià naintea adoratululu seu, si lu-rogà sê se supuna sentintiei. Dupa o lupta indelungata, sub carea se intiparise tóte durerile interne pe fati'a lui udata de lacrimile amorului, prinse bot'a a mana, si incepù a si bate amant'a — anim'a sa, dandu peste siele si capu, pana nu sangerà. Dupa acést'a crudelitate esilara biét'a martira pentru totdeuna din midiloculu lor. Dar esiliulu n'a duratu multu tempu, si anim'a-i sangeranda a gustatu balsamulu vindecatoriu. Rangan érasii a aflatu limanulu fericirei sale, pe sinulu martirei adorate, si de la a dou'a loru intalnire li-a lucitu sórele unui viitoriu ferice.

Conversare cu cetitórele.

— Pest'a 28 martiu 1868 —

(Tempulu si copil'a capricioasa, — Ice o politic'a, — candu si femeile politisau, — care o femeia cea mai fericita, — misiunea femeiloru, — despre o eroina, — unu articolu frumosu, — ce i lipsesce princesei Ghic'a, — unu poetu nou.)

Tempulu de acuma sémena multu cu atare copila capricioasa. Acusi ti-suride cu placere, acusi te surprinde cu o recéla neacceptata. Inca nu suntemu in lun'a lui aprile, dar atmosfer'a e mai schimbatiósa decâtu politic'a unoru barbati mari ai nostri. Dar nu cumva sê me împinga pecatele a face politica, nu voiú continuá asemenárite mele. Politic'a e unu labirintu, in care nu voiescu a me incurcá si mai alesu atunce, candu sum in o societate placuta, candu buna óra ca si acuma sum fericite de a poté conversá cu femei.

Post'au odinória tempuri, candu si femeile jocau unu rolu insemnatu in politica. Fét'a lui O. Hortensius a intimpinatu pe triumviri cu o vorbire grandioasa, care se cetea in publicu si mai tardiu pe tempulu lui Fabius Quintilianus. Asemene cetimu in Plutarcu, cá in cauzele escato intre cartagineni si celti judecau femeile. Éra Aristot scrie, cá la lacedemoniani femeile conduceau afacerile comunale.

Dar tempurile acele trecura de multu. Astadi misiunea unei femei e de totu alt'a. Fericirea genului omenescu si spiritulu tempului nu mai concedu femeiloru unu astfelu de rolu. Societatea omenésca nu pretinde de la femei, ca sê-si incinga fruntea lorú cu laurii nemoriei. S'a dísu de multu, inse va remané purure unu adeveru nerestornabilu, cá femeia cea mai fericita e aceea, despre care lumea nu vorbesce nimica. Unu locuitoriu alu Romei vechie, dupa mórtea consórtiei sale i-a facutu urmatoriulu epitafu: „Siedea purure a casa si torcea.“

Civilisatiunea moderna nu e chiar atátu de vigorósa fatia cu femeile, si nu mai pretinde, ca ele sê siéda purure a casa si sê tórca, — dar totusi a demarcatu binisioru cerculu lorú de activitate. Napoleonu celu Mare a intrebatu intr'o dí de dómn'a Stael, sê-i spuna, care femeia e mai onorabila? — Aceea — respunse dam'a cu multu spiritú — care a crescutu patriei mai multi fii bravi.

Éca misiunea femeiloru exprimata prin câte-va cuvinte!

Am admiratu multe femei pentru talentulu si ingeniulu lorú; dar neci o femeia nu si-a potutu castigá stim'a mea in asié mesura mare ca si femeia cu copilasulu seu in bratie. Pentru mam'a Grachiloru de siguru pastrámu in sinulu nostru mai multa stima decâtu pentru ori si care eroina antica séu moderna.

Intr' aceea eroinele pe tempulu nostru se si camarara. Femeile moderne, déca esu din cerculu lorú de activitate, esceléza mai alesu in artele frumoase. Ocupatiunile mai vigurose remanu pentru barbati. Putíne femei si-mai alegu unu rolu ca „eroina de la Gaet'a.“

A propos! Sê vi spuna o noutate! De câte-va díle „eroina de la Gaet'a“ petrece in Bud'a. Sciti dvóstre cine e „eroina de la Gaet'a?“ Sor'a Maj. Sale a reginei nóstre. O dama cu sufletu de erou, a careia curagiú a storsu admiratiunea Europei civilizate. Stimátele nóstre cetitóre, cari din inceputulu acestei foi ne onorara cu concursulu lorú, cunoscú bine pre eroina de la Gaet'a. Celebrulu nostru publicistu, dlu Georgiu Baritiú a pu-

blicatu despre dins'a inca in nr. celu d'antáiu unu articolu frumosu.

Vorbindu de articolu frumosu mi-aducu a minte de unu altu arlicolu frumosu. Dílele trecute luai in mana o fóia unгурésca. In foisiór'a acelei foi aflai cu placere unu articolu interesantu scrisu de princes'a Ghic'a, carea in lumea literaria e cunoscuta sub numele Dora D'Istria. La prim'a vedere eram de opiniunea, cá articolulu e trasu din atare diuariu francesu, unde a dese ori aparú scrierile renumitei nóstre (?) literatrice. Dar surprinderea mea fu mare, cetindu not'a redactiunii in care se spune, cá articolulu acel'a se scrisese a nume pentru fóia aceea, cá adeca acel'a n'a aparutu inca nicairi. Nu potú ascunde, cá aflai acést'a cu multa parere de reu. Mi-adusei a minte, cá de câte ori si-au exprimatú foile romanesci dorint'a si rogarea, ca sê póta salutá si pre princes'a Ghic'a in corulu literatiloru romani. Cu tóte aceste dins'a n'a affatu cu cale — in cátu scíu eu — neci candu a onorá si atare diuariu romanescu cu frumoasele sale scrieri. Mi-se pare, cá erudit'a princesa are in abundantia tóte calitátile eminente, numai ceva i mai lipsesce, — simtiulu natiunalu.

Pre candu suntemu siliti a vedé cu intristare, cá o fica a natiunei romane nu vre sê adune si ea câte-va margaritare in coron'a cea modesta a mamei sale, — pre atunce literatur'a romana totusi s'a inavutítu cu unu poetu nou.

Cine e si de unde e dinsulu? — me intrebati dvóstre. Numele lui e Vasilie Bucuru. Nu mai este intre cei víi. A repausatu de multu.

Scrierile lui au remasu multu tempu ascunse si necunoscute de catra nimene. Meritulú descoperirei se cuvine laureatulu nostru poetu Vasilie Alesandri, carele in fóia intitulata „Convorbiri literarie“ publica multe fragmente interesante din stihurile vorniculu de pórtá Vasilie Bucuru din Iasi.

Lucrárile literarie ale acestui poetu repausatu nu atátu pentru valórea si important'a lorú interna ni atragu atentiunea, — ci pentru cá acele s'au scrisu inca cu inceputulu seclului presinte, pe tempulu bunulu Conachi si Beldimanu, candu poesi'a nóstra natiunala erá inca in léganu. Dar intru cátu admirámu pe aceia, carii innaltiará mus'a romana la innaltímea literatureloru moderne: intru atát'a merita stim'a nóstra si acei putíni bravi si zelosi, carii pasára pe o cariera inca neamblata, si déca dinsii si n'au dusu in careta splendida atare comóra nepretiuíta, totusi au facutu celu putínu atát'a, cá au curatítu si intocmitu calea. Intre acesti bravi ocupa locu si vorniculu Vasilie Bucuru. Pentru aceea dara pén'a care va scrie istori'a literaturei nóstre, trebue sê reserve unu locusioru si pentru dinsulu.

Dintre opurile sale a remasu unu poemu a supra eveniminteloru de la 1821. Dlu Alesandri scóte dintr' insulu la lumina mai multe citatiuni. Noi lasámu sê urmeze aice numai aceste síre intru adeveru poetice:

O! Moldova pré frumoasa,
Din raiú sémeni a fi scósa;
O! Moldova desfetata,
Si cu tóte 'ndestulata,
Plin' ai fostu ca o albina,
Ca o pré dulce fantana,
Ca isvoru cu apa rece,
Din care bé cine trece!

Asié a scrisu Vasilie Bucuru la 1824. Asié a plansu lir'a romana maltrata de nedreptátile straine.

Si anim'a carea a inspiratu aceste cuvinte subli-
me, nu mai este. Sufletulu nobilu a sboratu la ceriuri.

Sê incheiâmu si noi aceste sîre cu cuvintele dlu
Alesandri : „Fia-ti tierin'a usiôra, o! poetule necunos-
cutu, care ai cantatu in junétia si fara a te gandi o
singura data la publicarea inspirârilor tale, si la glo-
ri'a dupa care alérga atâti poetasi moderni!“

Iosifu Vulcanu.

C E E N O U ?

* * (In numerulu venitoriu) vomu publicâ portre-
tulu si biografi'a invetiatalui nostru literatu din Besa-
rabi'a rusésca, d. Alesandru P. Hajdeu, membrulu so-
ciétâti academice din Bucuresci, pe carele inse barba-
ri'a guvernului rusescu nu-lu iertâ in vér'a trecuta a
participâ la siedintiele Academiei. Apoi va urmâ delocu
portretulu si biografi'a eruditului nostru istoricu d.
Bogdanu P. Hajdeu, carele cu scrierile sale scientifice-
istorice, si cu articolii sei publicati in diuariel de peste
Carpati, scrisi in sensu liberalu si intr'unu limbagiu cu
multu spiritu, limpede si usioru, si-a eluptatu admira-
tiunea si stim'a toturor'a, carii se intereséza de inaintea-
rea, in florirea si prosperarea literaturii romane.

* * (Societatea pentru literatur'a si cultur'a romana
in Bucovin'a) a tienutu adunarea sa generala in 17 fauru
la Cernauti. Estragemu pe scurtu decursulu adunârii,
dupa cum o aflâmu descrisa mai pe largu in „Foi'a so-
ciétâti.“ Presiedintele deschise adunarea prin o cuven-
tare si denumindu notarii adunârii se trech la ordinea
dîlei. Dlu Leonu Popesculu oeti reportulu comitetului
sociétâti despre lucrârile sale in anulu espiratu. Adu-
narea votâ multiamita toturoru binefacatoriloru socie-
tâti. Dlu Ionu Sbiér'a ca reportorulu comitetului pentru
infintiarea unei catedre pentru studiulu istoriei natiu-
nale, facû urmatórele propuneri: 1) Sê se deschida in
localitâtile Sociétâti unu cursu de istori'a natiunala ro-
mana, carele sê se tiena in fia-care anu prin optu lune
de dîle cu trei ôre pe septemana; 2) acestu cursu sê
fia gratuitu si ori cine sê aiba dreptulu a se inscrie la
dinsulu si a-lu cercetâ; 3) in privinti'a admiterei stu-
dintiloru de pe la diferite institute de invetiamentu din
Cernauti la ascultarea acestui cursu sê se insciintiedie
diferitele directorate despre crearea lui si sê se invite
a publicâ studintiloru acést'a si a-i indemnâ la cerce-
tare; 4) in privinti'a pertractârii istoriei natiunale ro-
mane in amintitul cursu, comitetulu Sociétâti sê elabo-
redie o programa amerunta ca indreptariu pentru pro-
fesorulu acestui cursu, si pe care o va supune si innal-
tului guvernulu alu tierii, cerendu-i aprobarea deschide-
rii cursului; 5) profesorulu sê primésca din cass'a
Sociétâti dreptu remuneratiune pentru provederea
acestui cursu dôue sume de fl. Propunerile aceste se pri-
mira de catra intrég'a adunare si comitetulu se dechiarâ,
câ este gata a deschide cursulu acel'a chiar in decur-
gerea acestui semestru, indata ce se voru fi implinitu
formalitâtile cuprinse in aceste propuneri. Dupa aceste
dlu Reni, referintele comitetului in privinti'a infintiâ-
rii filialeloru Sociétâti, referi, câ comitetulu este de
parerea, câ infintiarea de filiale este in presinte si póte
inca si pe unu venitoriu mai indelungatu, nerealisavera.
Se primi. Apoi dlu Alesandru Hurmuzachi ceti unu
discursu intitlatu : „Carele e caracterulu si tendinti'a
invetiamentului publicu la noi?“ care fu aplaudatu.
Dlu Eliade Radulescu se alese de membru onorariu.

Pentru spese se preliminarâ si se primi sum'a de 2500 fl.
Apoi ce procese la alegerea oficialiloru. Si se alesera :
presiedinte dlu Georgiu cav. de Hurmuzachi, vice-pre-
siedinte dlu Ionu Calinciucu, secretariu dlu Leonu Po-
pesculu. In fine se alesera membrî comitetului si pre-
siedintele incheiâ siedinti'a cu o cuventare.

△ (Maiestatea Sa Imperatulu) a sositu sambata
séra, cu exregin'a din Neapole si cu o suita splendida.
In suit'a imperatului au fostu ministrulu c. Festetich,
adjutantele c. Bellegarde si mai multi oficiri. Éra cu
exregin'a de Neapole au fostu mai multe dame de curte
si o multime de servitori. La calea ferata au fostu pri-
miti de ministrulu de interne br. Wenkheim, de prima-
riulu si de capitanulu cetatii, unde Maiestatea sa impe-
ratulu a schimbatu câte-va cuvinte cu Wenkheim, éra
regin'a cu primariulu. — Regin'a e o femeia placuta si
atragatóre, érá imbracata in o haina lunga de metasa
négra; cu mantéua si pelaria de catifea éراسi négra.
Siese caretre de curte si 22 de fiacre au dusu inaltii
óspeti dinpreuna cu suit'a in Bud'a la castelulu regescu,
si dupa cum se vorbesce Maiestatea sa va remanê in
Bud'a siese septemani.

△ (Pe a dôu'a septemana) a lunei lui aprile se as-
cépta diu'a de bucuria in palatiulu repescu din Bud'a,
pentru carea, acum se tienu servitie Ddieesci in intre-
gulu imperiu. Serbatórea botezului e stabilita in urma-
toriulu modu: in salonulu celu mare, care pentru oca-
siunea acést'a e straformatu in capela, se voru presentâ
damele si domni de curte, mai departe oficierii princi-
pali ai curtii, capitaniii gardei de curte si consiliarii in-
timi, toti archiepiscopii, episcopii si abatii infulari din
Buda-Pesta, cari voru fi ca ajutatori primatelui, in
urma corpulu generaliloru si oficierileru garnisónei din
locu. Fiindu tóte gatâ, Maiestatea sa imperatulu si re-
gin'a de Neapole insociti de archiducele voru intrâ in
salonu. Nounascutul lu-vá aduce pe perina diu came-
rele de locuintia dam'a primaria de curte a Maiestatii
sale imperatesei si intrandu in salonulu celu mare lu-vá
predâ primariulu curtii imperiale. Candu se voru duce
catra altariu, pe Maiestatea sa imperatulu lu-voru ur-
marî camerariulu primariu, capitaniii gardei de curte si
adjutantele primariu, pe regin'a Mari'a o-voru urmarî
primariulu curtii si dam'a primaria de curte, éra pe ar-
chiducele (succesorele tronului) primari de curte ai soi.
Dupa finirea botezului, si dupa ce pe nounascutul lu-
voru duce inderetru in despartimentulu de locuitu,
primatele va tienê „Tedeum,“ la inceperea caruia, re-
gimentulu de infanteria postatu pe piati'a de parada
din Bud'a va dá de trei ori salve de pusce. Inainte de a
se departâ din salonulu celu mare maiestâtile, voru
primi bineventârile primatelui, si dupa o pauza scurta
damele, generalii, statulu majoru, primatele, archiepis-
copii, episcopii si prelatii se voru adunâ in salonulu din
unghiulu palatiului de susu, unde imperatulu si cele-
lalte maiestâti voru primi bineventarea. In urmatórele
trei dîle de la 2 pana la 4 ôre, dam'a primaria de curte
si primariulu de curte voru dá informâri despre starea
imperatesei si a nounascutului, dameloru si domniloru
cari voru scirici.

* * (Societatea de leptura) din Oradea mare, afara
de cei insîrati in nr. penultimu a alesu de membrii ono-
rari si pe urmatorii: At. M. Marienescu, I. C. Dragescu,
Paulu Draga, N. Oncu.

△ (21-a Martie) a fostu pentru Vien'a o dî mare,
dî de bucuria. Atunci s'a primitu in cas'a magnatiloru
legea cea noua de casatoria, contra careia partid'a cle-

ricala si aristocratî'a cea ruginita tôte medilócele le-a folositu ca sê o trantócsca. Dar a invinsu partid'a progresului, si casatori'a civila s'a primitu cu 65 voturi contra 45. Foile clericale audîndu acést'a stau sê-si smulga perulu, éra bucuri'a capitalei a fostu nespusa. Mii si mii acceptau inantea casei magnatiloru si cu vivate au primitu pe baronulu Beust candu a esítu, ér pe ministrulu Giskra asié dîcundu pe palme l'a dusu poporul pana la carutia. — Poporul a voitu a-i desprinde caii, inse dînsulu n'a lasatu, si asié peste unu patrariu de óra a potutu plecá de tumultu ce i inpresurase caret'a. Pe contele Bloome opositionalulu, candu a esítu din camera l'au pîseitu, ér' pe cardinalulu Rauscher formuliter l'au fluératu. Pe la 5 óre dupa amiedi s'a latîtu faim'a inbucuratóre despre rezultatulu votisarei, si pe la 7. óre au si inceputu a iluminá stradele. Palatiulu baronului Sina inotá ca in o mare de focu. Institutiile publice au remasu neiluminate.

△ (*Averile immobile a imperatului Masimilianu.*) Mai in dílele trecute a ajunsu pe calea ferata de amiédiadi o trasura separata, carea a adusu de la Triestu la Vien'a mobilele de casa si alte immobile remase de nefericitulu imperatu alu Mexicului. Tôte mobilele de casa, precum si cele mai mici maruntiusiuri remase de la dînsulu se voru pastrá, ca relichi pie.

△ (*Numerulu nebuniloru*) in Vien'a se inmultiesce in mesura grandiósa. Neci singuri medicii nu sciucaus'a acestui evenimentu strao:dinariu.

△ (*Generalulu Wratislaw*) a testatu trei milione fiorini unci dame, carea n'a statu neci in cea mai mica legatura de consanginitate cu dînsulu si famili'a lui, si acum neamurile repausatului generalu forméza prentisuni la ereditate remasa, si s'ar indestulá si cu diumatate din acea suma imensa, inse respectiv'a erede nu voiesce a soí nimica de tocmeala. — Se accepta cu curiositate finea procesului.

Literatura si arte.

* * (*Din Dictionariulu magiaru-romenescu*) compusu de Georgie Barituu s'au tiparitu pana acum 6 cóle 8° mare, litere garmondu. Tiparirea lui merge nainte. Acést'a carte e destinata a fi de ajutoriu mai alesu acelei tinerimi prea numeróse, care in lips'a de scóle romanesco in tieniturile pe unde se afla, este adesea condamnata a invetiá sciintie in limb'a magiara, fara ca se o pricépa delocu, din care cauza perdu ani intregi fara rezultate. Totu asemenea ea va indemaná mai alesu pe acei dd. functionari, caroru terminologi'a cea noua magiara n'are de unde se li fia cunoscuta. Dictionariulu de marime intre 35—40 cóle tiparite si cu unu adausu de ortografia costa pe calea abonamentului 3 fr. 20 cr. v. a. éra dupa esírea lui va trece la librerie, care lu-voru da multu mai scumpu. Abonamentulu se face la auctoriulu in Brasiovu.

* * * (*In interesulu „Amvonului.“*) Tiparindu-se din nr. 1 si 2 alu „Amvonului“ numai 1000 de exemplarie, éra numerulu prenumerantiloru nostri trecundu bine preste o mie, mai multoru prenumeranti si reclamanti nu mai potemu sierbí cu numerii amintiti; facemu inse cunoscutu, cumca ambii acei numeri se voru retipari in scurtu, atunci vomu satisface totoruru acelor'a DD. prenumeranti, caror'a le lipsescu adesti numeri. Se in-tielege dara de sine, cá si prenumerantii noi, cari dora voru sosí de aci nainte, voru avé foi'a completa de la inceputu. Rogámu inse pre DD. prenumeranti, sê bine-

voiesca a insemná pre langa numirea romanésca si cea unгурésca séu nemtiésca a locuintiei si postei ultime, unde se afla, cá-ci altmintrea se facu confusiuni la posta. Totu odata ceremu indulginti'a onoratoriloru nostri prenumeranti, pentrucá impregiurári neaternatóre de noi au impedecatu esírea regulata a unoru numeri din urma ai „Amvonului.“ Noi ducemu redactiunea in Orade, éra tiparirea se face in Pest'a, din cauza cá unic'a tipografia, ce avemu in Orade, duce o lipsa atátu de mare de lucratori, incátu nu póte satisface neci intreprindeloru primite pana acum, necum se póta primi noue intreprinderi. Acést'a impregiurare sê ne seuse deocamdata, asecurandu pre onoratii prenumeranti, cá am facutu dispusetiuni necesarie, ca celu multu de la nr. 7—8 sê esa foi'a, dupa cum am promis, totu câte cu o luna mai nainte de tempulu, pentru care suna. Au aparutu pana acum 5 numeri, de pre ianuaru, februaru si 1—15 martiu, in cari, afara de predicéle regulate de dominece si serbatori, am mai publicatu si 2 predicé funebrele, 2 articli din retoric'a sacra, despre testulu si esordiulu prediceloru, mai multe poesie si miscelane, si am scrisu 2 premie de câte 4 galbini. Vomu urmá si mai departe in direptiunea acést'a. — Oradea-Mare in 26. mart. 1868. *Justinu Popfju.*

= (*Suscrisulu*) am onóre a aduce pe tapetulu publicitáti — modest'a inescíntiare, cá Poesiile mi promise prin colónele diuaristice, dílele aceste voru esi de sub tipariu; intardíerea sê mi-o scusedie mai multe cause neprecalculate. De altmintrelea, trebuie sê-mi sprimu bucuri'a, pentru distins'a consideratiune ce o dovedi si pana acuma o. publicu. si cu deosebire seculu frumosu, facia cu intreprinderea mea, incurgandu-mi deja unu numeru considerabilu — de pronumeratiuni; acést'a cercustare me incuragiédia a cere si mai departe succursulu o. lui publicu si cu deosebire imbraciosiarea frumóselor cetitóre, ce sperediu cá neci nu mi-s'a denegá Doritoriele de-a si-mai procurá acést'a carte, binevoésca a-si adresá abonamintele si de-aci nainte totu la tipografi'a lui Iuliu Noséda, (piati'a Franciscaniloru nr. 7). Pretiulu unui esemplariu numai 80 cr. editiune de lussu 1 fl. 20 cr. v. a. Am onóre totu odata a ve face cunoscutu si-aceea, cá numele o. loru prenumerante si prenumeranti, le voiu tipari pe o cóla, si in semnu de onóre si multiamita, li voiu trimite la fie-care de-odata cu cartea. Observedi inse cá in col'a aceea, numai numele acelor'a voru intrá, cari si-au trimisu si si-voru trimite pronumeratiunile pana in 15 Aprilu c. n. deóracce de nu mai de graba, atunci cu tóta securitatea voiu incepe espedarea. Numele o. loru colectanti voru fi tiparite cu litere deosebite si voru primi de la 7 esemplarie unulu in semnu de distingere si onore. Pest'a 30 martiu 1868. Ionitia Badescu.

Din strainetate.

× (*In Florenti'a*) a fostu unu cavaleru celu mai mare erou alu salóneloru peste tóta érna trecuta. In lun'a lui octobre a sositu in orasiulu acést'a unu barbatu cam de 33 ani cu nesce cai fórté frumosi, si o multíme de servitori. In otelulu celu mai galautu din Florenti'a a arendatu 8 chilio, si a dusu o viétia fórté splendida si prodiga intru atát'a, incátu peste putienu timpu se respandí faim'a, cá domnulu Bellotta e unu milioneriu. Numai decátu facu cunosciintia cu cei mai nobili ai orasiului, si s'a iuvertitu in cercurile mai splendide din Florenti'a; peste totu si-a dusu rol'a fórté minunatu, si

cine venia cu dînsulu in atigere, trebuia sê cugete, cã are de lucru cu unu milioneriu. Dar in lun'a trecuta disparu din Florenti'a fora de veste, lasandu dupa sine o conta mare si nesolvita, precum si caii dinpreuna cu toti servitorii. Amicii lui cei multi si-perdura paciinti'a a-lu mai asceptã, si incepura a se plange unulu altuia, cã Bellotta a cerutu atãt'a si atãt'a de la dînsii imprumutu si acum a fugitu. Bellotta — carele figurã ca milioneriu — a mai lasatu dupa sine si o multime de epistole — amorose, prin cari a amagitu multe frumoase din sinulu Florentiei. Cont'a nesolvita si sumele imprumutate se urea la 5000 de galbeni. Ce pacalitura fina, si cavaleresca!

× (*Èrasi o mesalliance.*) In Berolinu se vorbesce fôrte multu despre casatori'a ducelui Sayn-Wittgenstein, carele nu de multu se cununã cu frumos'a domniasora Paulin'a Lilienthal. E fôrte batatoriu la ochi, cã acest'a dina bela si incantatã, nu e reci vr'o teatralista, neci vr'o artista renumita, ci e numai o fica onesta a unui cetatianu. Asiã e amorulu adeveratu si puru; elu nu cunõsce ranguri, si nu face deosebire. Fericitulu duce si-a si dusu bel'a sa socia in pomposulu seu castelu din Sayn langa Koblenz, si ducu o viëtia fericita.

× (*Dickens*) renumitul scrietoriu anglesu si-serbã cu multa solemnita diu'a onomastica in New-York in etate 65 ani. Poporulu l'a inundatu cu cunune de flori pe veteranulu scrietoriu, candu a aparutu in mediloculu lui. Venitulu curatu de dupa patru reprezentatiuni in Washington se urea la 10,000 de dollari; era in Philadelphi'a dupa 8, aprõpe la 19,000. Frumõse sumulitie — pentru unu scrietoriu!

× (*Gustulu printiului Napoleonu*) Tenerulu printiu Napolconu descãlecã in caletori'a s'a in orasiulu St. J. la unu ospetariu cu numele Zimmermann. Bravulu ospetariu intielegundu, cã ce õspe inaltu l'a onoratu, nu mai sciã de bucuria, ce sê faca. A cumpertatu vinurile mai scumpe, depre unde numai a sciutu cã se afla, numai ca sê pãta multumã inaltulu seu õspe; dar cãtu de mare i fu suprinderea, candu observã, cã printiulu Napoleonu a alesu vinulu celu mai simplu rosiiu de acolo d'in locu. Inse acest'a nu confundã si desanimã pre ospetariulu istetiu, ca sê nu mai amble in favorulu si rendulu printiului Elu i a adusu in diu'a urmatãre feliu de feliu de aluatu la dejunu; dar si acum i fu tãta ostenel'a indesiertu; cã-ci inaltulu õspe ceru pãne de casa, care apoi o mancã cu multu gustu. La aceste respunse ospetariului printiulu cã „deosebitu gustu ai Domni'a Ta”!

× (*Stramutarea sortii.*) Proprietariulu celoru mai mari fantane de petroleu si fabrice din New-York erã inainte cu vr'o cãti-va ani dlu Steele, si avea venitu curatu la o dî 2000 de dollari; acum a devenitu diuasiiu sermanu. Astfelu se stamuta sãrtea.

× (*Vestminte de papiru*) Vestmintele de papiru le-au inventatu americanii, si fabricantele de papiru Harrancourt a si capertatu licentia (privilegiu) pentru fabricarea astoru-feliu de vestminte. Materi'a acestoru haine nu e asiã de tare ca papirulu dar neci se rupu asiã iute ca acest'a. Vestmintele gatite din astfelu de materia, desi nu sunt asiã durabile, ca cele de panura, da pre langa eftinatatea lor, emuleza cu acele. Vestmintele

de papiru sunt mai alesu pentru vëra, serate si baluri. Harrancourt fabrica materia de ver-ce colãre, si metas'a o sciã imitã cu multa istetime. Hain'a mai eleganta abie constã 4 floreni. Dëca va coresponde acest'a materia scopulu seu, si se va latã atunci vomu potã cumpërã si cele mai elegante vestminte cu unu pretiu fôrte moderatu ba bagatelu. Se intielege de sine, cã aceste haine nu se potu spelã si cãrpi.

Gãcitura de semne

De Stefanu B. Popoviciu.

;e-a+iu li !Δu* *u=e ,e +:o=a
 —=i□a.a=a —=i§* *e !Δo=i
 Δa+ua.a-□i ΔeΔi+ió=a
 a+ui +:o=a i§ ;aΔ:e ;io=i
 +i ,u =a;ieΔe ;e +ó=e
 i§ ,hiΔia-i a +iu i§* * =a
 +i —c :u;ieΔe-i ,o=aΔe
 +a=u* *a=i a +iu —=e+e=a!
 — au Δu ;=a?a

Deslegarea gãciturii de semne din nr. 7.

Libertatea tierii mele,
 Din anima te salutu,
 Cã-ci tu ne-ai scapatu de rele,
 De tiranulu celu uritu.
 Tirani'a-e alungata
 Din pamentulu romanescu,
 Libertatea ni s'arëta,
 Cu surisu-i angerescu.
 Si la dulcea-i stralucire.
 Toti romanii s'au scolatu,
 Si-au strigatu intr'o unire:
 Piëra tiranulu spurcatu!

Muresianu.

Deslegare buna primiramu de la dõmnele si domniasorele: Sidoni'a Barianu, Emili'a Puticiu, Emili'a Popoviciu, Dragin'a Ciorogariu, Livi'a de Ratiu, August'a Pasc'a, Mari'a Joanescu, An'a Basia, An'a Lobontiu, Luis'a Murgu n. Balcu, Ersili'a Magdu, Adalbert'a Sfur'a n. Terebesi, Efrosin'o V. Barbu, Gizel'a Pelle n. Catoca, Elen'a Novacu, Emili'a Cadariu, Anastasi'a Leonoviciu, Valeri'a de Popu, Teresi'a de Popu, Juli'a Suci n. Darabantu, si de la domnii Joanu Sturz'a, Jancu Poenariu si Stefanu B. Popoviciu.

POST'A REDACTIUNEI.

Catra st. nostri prenu meranti. Din cause intrevenite espedarea tabloului nationalu nu se potã incepe mai de graba, decãtu cu finea lui maiu. Spre a incungiurã sposesle postale, celelalte dõue tablouri din anul trecut se voru espedã de odata cu celu nationalu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin Alexandru Kocsi (in tipograf'a lui Erkövi, Galgóczi si Kocsi.) Piati'a de pesci Nr. 9.

Alaturãmu invitarea de prenumeratiune la „Familia.”